

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет природокористування
Факультет управління, економіки та права
Кафедра права

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ЮРИДИЧНИЙ ПРАКТИКУМ»

Рівень вищої освіти – Перший (бакалаврський) рівень

Ступінь вищої освіти – бакалавр

Галузь знань - 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Освітня програма – «Право»

Кількість кредитів – 6 – 180 год., із них: аудиторних – 96 год.;
самостійної роботи студента – 84 год.

Форма навчання – денна, заочна (скорочена програма)

Рік підготовки – 2, семестр – 4

Компонент освітньої програми – вибіркова.

Дні занять – відповідно до розкладу.

Консультації – відповідно до графіка навчального процесу.

Мова викладання – українська.

АНОТАЦІЯ

Запровадження дисципліни «Юридичний практикум» на юридичних факультетах України з середини 90-х років минулого століття дало якісно новий поштовх розвитку вищої юридичної освіти загалом. Це пов'язано із академізмом, як в юридичній науці, так і освіти. Вітчизняна правова традиція юридичної освіти базується на переважанні академічного стилю викладання та формальних критеріїв набуття юридичних знань та професійних навичок юристами. Вітчизняна система юридичної освіти ґрунтується на абстрактному та переважно теоретичному викладанні правового матеріалу, глосаторському стилі викладання переважно позитивного права, тобто чинного законодавства. Таке викладання інколи є нетворчим та некритичним, яке більшою мірою носить догматичний характер. Хоча в рамках семінарських занять деякою мірою студенти вивчають практичне право, однак все одно ці заняття спрямовані на переважно догматичне засвоєння юридичного матеріалу.

Навчальна дисципліна «Юридичний практикум» є вибірковою навчальною дисципліною, що належить до циклу спеціальної (фахової) підготовки за освітньою програмою «Право» спеціальності 081 «Право» галузі знань 08 «Право», яка викладається в 4 семестрі в обсязі 4 кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS). Підсумковий контроль – екзамен в 8 семестрі.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою юридичного практикуму є підвищення рівня практичних знань, умінь і навичок студентів юридичних спеціальностей; забезпечення доступу представників соціально-вразливих груп суспільства до правової допомоги; формування правової культури громадян; підготовка та навчання студентів у дусі дотримання поваги до принципів верховенства права, справедливості і людської гідності; впровадження в навчальний процес елементів практичної підготовки студентів-правників у сфері юридичних послуг.

Завдання навчальної дисципліни:

- систематизоване закріплення студентами теоретичних знань про діяльність юридичної клініки;
- надання студентам юридичної клініки можливості набути навичок практичної діяльності за фахом;
- навчання студентів здійснювати консультування та проводити правоосвітні заходи з правової освіти населення.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ

Основними видами навчальних аудиторних занять, під час яких здобувачі вищої освіти отримують необхідні знання, є лекції та практичні заняття. В межах робочого часу викладач може проводити консультації для здобувачів вищої освіти.

При викладанні лекційного матеріалу передбачено поєднання таких форм і методів навчання, як лекції у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту та лекції у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв.

Лекція у формі бесіди, розповіді, пояснення, диспуту дозволяє привернути увагу здобувачів вищої освіти до найбільш важливих питань теми лекції, винести на обговорення дискусійні питання та визначити у процесі діалогу особливості сприйняття навчального матеріалу здобувачами вищої освіти.

Лекція у формі ілюстрування і демонстрування за допомогою мультимедійних пристроїв – це візуальна форма подачі лекційного матеріалу з розгорнутим або коротким коментуванням візуальних матеріалів, що переглядаються за допомогою мультимедійних технічних засобів. Ці дві форми лекцій можуть бути поєднані.

При проведенні практичних занять передбачене виконання практичних робіт у формі вирішення ситуативних завдань (кейсів) і тестів, проведення ділової гри, заслуховування

усних відповідей, доповідей, а також рефератів та демонстрація презентацій, які підготовлені як індивідуальні завдання за темою самостійного вивчення дисципліни.

Здобувачі вищої освіти працюють з друкованим чи надісланим їм в електронній формі інформативним матеріалом, або з інформацією в мережі Інтернет.

Здобувачі вищої освіти можуть здійснювати наукові дослідження шляхом написання та опублікування наукових статей, тез доповідей на конференціях, круглих столах та наукових семінарах.

ПОЛІТИКА КУРСУ («ПРАВИЛА ГРИ») В АУДИТОРНИЙ ЧАС

Вивчення навчальної дисципліни передбачає роботу в колективі. Студенти під час лекційних занять ведуть конспект з відповідної теми. Під час заняття або ж в кінці лектор ставить питання, веде діалог з аудиторією для кращого засвоєння теоретичного матеріалу.

Лекції і практичні заняття можуть проводитися з використанням сервісу ZOOM.US. Також викладач і студенти можуть спілкуватись через електронну пошту, Viber, Telegram, інші доступні засоби комунікації. В разі потреби може використовуватись Форум як форма спілкування викладача й студентів у дистанційному (віддаленому) навчанні. Кожний форум присвячений будь-якій проблемі або темі. Модератор форуму (мережевий викладач) реалізує дискусію чи обговорення, стимулюючи питаннями, повідомленнями, новою цікавою інформацією. Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної та доброзичливої критики. Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін. Якщо здобувач вищої освіти відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконані завдання під час самостійної підготовки на консультації викладача. Під час роботи над завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності.

Після вивчення навчальної дисципліни студент здобуває такі компетентності:

Загальні (ЗК відповідно до освітньої програми «Право»):

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК11. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Спеціальні (фахові) (СК відповідно до освітньої програми «Право»):

СК7. Здатність застосовувати знання завдань, принципів і доктрин національного права, а також змісту правових інститутів, щонайменше з таких галузей права, як: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільне процесуальне право, кримінальне і кримінальне процесуальне право.

СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти.

СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

СК14. Здатність до консультування з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, належного дотримання норм щодо нерозголошення персональних даних та конфіденційної інформації.

СК15. Здатність до самостійної підготовки проектів актів правозастосування.

СК16. Здатність до логічного, критичного і системного аналізу документів, розуміння їх правового характеру і значення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни “Юридичний практикум” здобувачі освіти повинні засвоїти такі **програмні результати навчання (ПРН відповідно до освітньої програми «Право»):**

ПРН 1. Визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин.

ПРН 4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомої проблеми.

ПРН 5. Давати короткий висновок щодо окремих фактичних обставин (даних) з достатньою обґрунтованістю.

ПРН 8. Використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного

встановлення певних обставин.

ПРН19. Демонструвати необхідні знання та розуміння сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права.

ПРН21. Застосовувати набуті знання у різних правових ситуаціях, виокремлювати юридично значущі факти і формувати обґрунтовані правові висновки.

ПРН23. Надавати консультації щодо можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів у різних правових ситуаціях.

ПОРЯДОК ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Юридичний практикум» здійснюється у одному семестрі і проводиться відповідно до навчального плану у вигляді семестрового екзамену в 8 семестрі у терміни, встановлені графіком навчального процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою дисципліни.

Семестровий екзамен – це форма підсумкового контролю засвоєння студентом теоретичного, практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни за семестр та набуття певних компетентностей, що проводиться як контрольний захід. Загальна оцінка за екзамен визначається як сума поточного контролю (до 50 балів) та відповідей на питання екзаменаційного білету або тестового завдання (до 50 балів).

Екзаменаційні білети з дисципліни «Юридичний практикум» містять 3 теоретичні питання, що включають матеріал навчальної програми, яка використовується в процесі навчання.

Студент на іспиті отримує білет, на якому є пронумеровані питання, та чисті аркуші паперу. Іспит відбувається в письмово-усній формі.

У процесі усного опитування, викладач зобов'язаний спершу вислухати повну відповідь студента (не залежно від того, чи вона є правильною) і лише потім задавати уточнюючі, додаткові запитання. Обов'язково наголошується на неправильних фрагментах відповіді, на суті помилок.

Можливе проведення семестрового екзамену здійснюється у формі тестування в системі Moodle.

Критерії оцінювання знань студентів визначені у **Положенні про критерії оцінювання ЛНУП**.

За рішенням засідання кафедри студент може бути додатково оцінений за участь у наукових конференціях, підготовку наукових публікацій, участь у Всеукраїнських конкурсах наукових студентських робіт, Всеукраїнських олімпіадах за спеціальністю, виконання досліджень тощо.

Оприлюднення результатів іспиту проводиться публічно.

Політика оцінювання – передбачає дотримання принципів доброчесності та студентоцентрованого підходу.

Академічна доброчесність - дотримання Положення про академічну доброчесність у ЛНУП».

Доступний за посиланням:
<http://lnau.edu.ua/lnau/index.php/uk/navchchas/zagalpolog.html>

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Юридичні клініки: історія становлення та розвитку, їх мета, завдання та планування роботи.

Історія виникнення та розвитку юридичних клінік. Мета та завдання юридичних клінік. Види юридичних клінік та їх спеціалізація. Напрямки діяльності юридичної клініки. Стратегічне та оперативне планування діяльності юридичних клінік.

Тема 2. Професійна етика у діяльності юридичних клінік

Поняття юридичної етики. Етичні засади діяльності юридичної клініки. Етичні правила поведінки у сфері — юрист-клієнт.

Тема 3. Діловодство та документування у юридичній клініці

Поняття та види документів. Класифікація документів. Документи в юридичній клініці. Діловодство та його значення у діяльності юридичної клініки. Порядок ведення внутрішньої документації в юридичній клініці.

Тема 4. Юридична техніка

Поняття юридичної техніки. Інструменти юридичної техніки. Питання юридичної термінології у юридичних процедурах.

Тема 5. Практичні рекомендації щодо вдосконалення професійних функцій та завдань працівників юридичної клініки

Навички роботи з клієнтом. Консультування. Переговори. Посередництво, як спосіб позасудового вирішення спору. Гласність судового процесу як гарантія правового захисту

Тема 6. Аналіз справи та вироблення позиції по справі

Аналіз фактичних обставин справи. Методика аналізу правової основи. Аналіз доказів. Вироблення позиції по справі. Етапи вироблення та реалізації позиції по справі.

Тема 7. Приклади практичних рекомендацій щодо роботи з типовими справами в галузевому розрізі

Сімейне право. Справи про розлучення. Справи про позбавлення батьківських прав. Житлове право. Справи про виселення. Справи, пов'язані зі сплатою комунальних послуг. Приватизація житла. Надання житла, розподіл житлових приміщень. Інші справи з галузі Цивільного права. Справи про відшкодування шкоди. Справи про захист честі, гідності, ділової репутації. Справи про спадкування. Справи в сфері договірних відносин. Приклад вирішення трудового спору.

Тема 8. Представництво інтересів клієнта у судах

Етичні аспекти представництва інтересів клієнтів у судах. Представництво інтересів клієнтів у цивільному процесі. Представництво інтересів клієнтів в адміністративному процесі

Тема 9. Альтернативні способи вирішення правових спорів

Основні засади альтернативного вирішення соціальних конфліктів. Вирішення соціальних конфліктів шляхом переговорів та укладення мирової угоди. Вирішення соціальних конфліктів шляхом арбітражу

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Основні нормативні акти:

1. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-вр. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 141.
2. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. № 18, № 19-20, № 21-22. Ст. 144.
3. Господарський процесуальний кодекс України: Закон України від 06.11.1991 № 1798-12. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56.
4. Земельний кодекс України: Закон України від 25.10.2001 № 2768- III. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 2-3. Ст.27.
5. Кодекс адміністративного судочинства України: Закон України від 06.11.2005 № 2747-15. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35-36, № 37. Ст. 446.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Закон Української УРСР від 07.12.1984 № 80731-10. Відомості Верховної Ради Української РСР (ВВР). 1984. № 51.

Ст. 1122.

7. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25-26. Ст. 131.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10, № 11-12, № 13. Ст. 88
9. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. Відомості Верховної Ради України. 2003. №№ 40-44. Ст. 356.
10. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004 № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.
11. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-17. Відомості Верховної Ради України. 2013. № 27. Ст. 282.
12. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 05.07.2012 Відомості Верховної Ради України. 2011. № 51. Ст. 577.
13. Про виконавче провадження: Закон України від 02.06.2016 № 1404 - Відомості Верховної Ради України. 2016. № 30. Ст. 542.
14. Про внесення змін до форми акта надання безоплатної вторинної правової допомоги та додатків до нього: Наказ Міністерства юстиції України від 30.04.2015. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0518-15>.
15. Про затвердження Положення про центри з надання безоплатної вторинної правової допомоги: Наказ Міністерства юстиції України від 02.07.2012. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z1091-12>
16. Стандарти діяльності юридичних клінік України, схвалені на Всеукраїнському З'їзді Асоціації юридичних клінік України (протокол № 02 від 19.06.2014 р.). URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/urid_kliniky/normatyvnabaza/sduk_12032018.pdf

Література:

1. Allotti V. [Mediation and Corporate Disputes: An Opportunity](#). 14 Eur. Company L., 50 (2022). 2022 *HeinOnline*. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.kluwer/eurcompl0014&div=13&id=&page=>
2. Aschauer C., Fremuth-Wolf A. Mediation of Corporate Disputes in Austria. 14 Eur. Company L. 104 (2022) *HeinOnline*. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.kluwer/eurcompl0014&div=14&id=&page=>
3. Aschauer C., Fremuth-Wolf A. Mediation of Corporate Disputes in Austria. 14 Eur. Company L. 104 (2021) *HeinOnline*. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.kluwer/eurcompl0014&div=14&id=&page=>
4. Bogdan Derevyanko, Olha Turkot. The genesis of corporate relations in Ancient Rome and their impact on Ukrainian legislation. *Entrepreneurship, economy and law*. №7. 2021. P.69-77. URL: http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2021/7/7_2021.pdf
5. Derevyanko B. V., Pashkov V. M., Turkot O. A., Zahrishva N. V., Bisiuk O. S. [Addressing the issue of corporate raiding in Ukraine](#) *Problems and Perspectives in Management*. Volume 18, Issue 1, 2020. URL: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3551076.
6. Fernandez-Samaniego J., De Cortazar E.G.G., Albentosa L.P., Romero N., Vilatoro T. Mediation in Corporate Disputes in Spain. 14 Eur. Company L. 104 (2021) *HeinOnline*. URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.kluwer/eurcompl0014&div=20&id=&page=>
7. Gläßer U. [Corporate Mediation in Germany](#). 14 Eur. Company L. 76 (2022) URL: <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.kluwer/eurcompl0014&div=17&id=&page=>
8. Kander, A., Taalbi, J., Oksanen, J., Sjo, K., & Rilla, N. (2020). Innovation trends and industrial renewal in Finland and Sweden 1970–2013. *Scandinavian Economic History Review*, 67(1), 47-70. <https://doi.org/10.1080/03585522.2018.1516697>
9. Lin, C., Officer, M. S., & Zou, H. (2021). Directors' and officers' liability insurance and acquisition outcomes. *Journal of Financial Economics*, 102(3), 507-525. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2011.08.004>
10. M De Rita [Mediation in Corporate Disputes in Italy](#). 14 Eur. Company L. 86 (2021)

<https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.kluwer/eurcomp10014&div=18&id=&page=>

11. Owen, R., & Mason, C. (2020). Emerging trends in government venture capital policies in smaller peripheral economies: Lessons from Finland, New Zealand, and Estonia. *Strategic Change*, 28(1), 83-93. <https://doi.org/10.1002/jsc.2248>

12. Rochlitz, M. (2022). Violent Pressure on Business and the Size of the Informal Economy: Evidence from Russian Regions. In A. Polese, C. Williams, I. Horodnic, & P. Bejakovic (Eds.), *The Informal Economy in Global Perspective* (pp. 173-193). Cham: Palgrave Macmillan. https://doi.org/10.1007/978-3-319-40931-3_10

13. Бондаренко-Зелінська Н.Л. Впровадження способів альтернативно- го вирішення правових спорів. Міжнародне приватне право: розвиток і гармонізація. 2022. С. 165-169. URL: [http://www.univer.km.ua/statti/1.bondarenkozelska_n.l._vprovadzhennya_sposobiv_alternatyvnoho_vyrishennya_pravovykh_sporiv_\(adr_alternative_dispute_resolution\).pdf](http://www.univer.km.ua/statti/1.bondarenkozelska_n.l._vprovadzhennya_sposobiv_alternatyvnoho_vyrishennya_pravovykh_sporiv_(adr_alternative_dispute_resolution).pdf)

14. Прокопець Л.В. Діловодство як складова управлінської діяльності. *Економіка та держава*. 2021. № 4. С. 61-63.

15. Святоцька В. Основоположні стандарти і принципи організації та діяльності адвокатури у міжнародному просторі. *Право України*. 2020. № 12. С. 83-91.

16. Ткачук О.С. Судові та альтернативні способи вирішення приватних юридичних конфліктів: міжнародний досвід і українські перспективи. *Науковий Вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2021. № 18. С. 22-25.

Інтернет-ресурси:

1. <http://www.president.gov.ua/> - Офіційний сайт Президента України;
2. <http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України;
3. <http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал Кабінету Міністрів України;
4. <http://vkksu.gov.ua/> – Офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії суддів України;
5. <http://reestr.court.gov.ua> – Офіційний сайт єдиного державного реєстру судових рішень України;
6. <http://www.rada.kiev.ua/laws/pravo/all/sites.htm> – перелік серверів державних органів на сайті Верховної Ради України;
7. <http://www.scourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Верховного Суду України;
8. <http://www.minjust.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства юстиції України;
9. <http://www.constcourt.gov.ua/> – Офіційний сайт Конституційного Суду України;
10. <http://www.cvk.ukrpack.net/> – Офіційний сайт Центральної виборчої комісії.